SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Dnro K2023-18 1(7)

16.5.2023

Asia: U 32/2022 vp lausuntopyyntö, lakivaliokunta keskiviikko 17.5.2023 klo 09.00
VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN TORJUMISESTA TÄYDENTÄVÄ JATKOKIRJELMÄ UJ 9/2023 VP

Pyydettynä lausuntona Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) esittää seuraavaa.

Yleistä

Asianajajaliitolta on pyydetty lausuntoa Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta U 32/2022 vp (täydentävä jatkokirjelmä UJ 9/2023 vp). Ehdotettu direktiivi sisältää vähimmäissäännökset suostumuksen puutteeseen perustuvan raiskauksen, naisten sukuelinten silpomisen sekä verkossa tapahtuvaa häirintää koskevien tekojen säätämisestä rangaistavaksi. Direktiiviehdotuksessa säännellään myös rikosten uhrien oikeussuojan saatavuudesta, uhrien suojelusta, uhrien tukipalveluista, rikosten ehkäisystä sekä eri toimijoiden koordinaatiosta ja yhteistyöstä.

Asianajajaliitto pitää tärkeänä kaikkia toimia naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumiseksi. Asianajajaliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että EU:ssa on asiaa koskevat yhteiset vähimmäissäännökset, vaikkakin oikeusperustan (erit. SEUT 83 artiklan 1 kohta) näkökulmasta voidaan ehdotettua sääntelyä pitää osin varsin pitkälle menevänä. Asianajajaliitto katsoo kuitenkin, ettei ehdotusta kokonaisuutena arvioiden voida pitää erityisen merkittävänä unionin toimivallan kasvattamisena. Osaa EU-rikosoikeudesta on ollut oikeussystemaattisesti hankalaa sellaisenaan sovittaa suomalaiseen rikosoikeudelliseen järjestelmään. Mahdollinen toissijainen lainsäädäntö (direktiivi) tulisi toteuttaa siten, että jäsenmaiden lainsäätäjälle jäisi mahdollisimman laaja liikkumavara toteuttaa asetetut tavoitteet kansallisen oikeusjärjestelmään sopivalla tavalla.

Yleisellä tasolla Asianajajaliitto toteaa, että Suomen voimassa olevat rikos- ja prosessioikeudelliset säännökset sekä viranomaisten toiminnan järjestelyt pääosin täyttävät direktiivissä asetetun vähimmäistason, mutta eräin osin ehdotus synnyttäisi muutostarpeita. Direktiiviehdotuksesta yksityiskohtaisemmin lausuttaessa Asianajajaliitto keskittyy siihen osaan ehdotusta, joka liittyy Suomen rikoslain aineellisoikeudellisiin säännöksiin.

Artikla 5

Alkuvuodesta voimaan tullut muutettu rikoslain 20 luku (seksuaalirikokset) täyttää direktiiviehdotuksen 5 artiklan raiskausta koskevan ehdotuksen vähimmäisvaatimukset. Raiskauksesta säädetään RL 20:1 §:ssä. Sukupuoliyhteys on määritelty RL 20:23 §:ssä. Direktiivin sanamuodon mukaan myös suuhun tunkeutuminen jollain ruumiinosalla (myös muu kuin sukuelin) ja esineellä täyttäisi sukupuoliyhteyden määritelmän ja olisi ilman suostumusta tehtynä raiskaus. Kansallisessa lainsäädännössä suuhun tunkeutuminen ilman suostumusta on raiskaus vain, jos se tehdään sukuelimellä. Teko muulla ruumiinosalla tai esineellä voi rikoslakimme mukaan olla määritelmän mukainen ”seksuaalinen teko” ja siten RL 20:3 § tai RL 20:6 § rangaistava rikos. Asianajajaliitto kuitenkin katsoo, ettei ehdotus tältä osin anna aihetta kansallisen lainsäädännön muutoksiin.

Suomen rikoslaissa ei ole nimenomaisesti direktiiviehdotuksen 3) kohdan mukaista mainintaa siitä, että suostumuksen yhdyntään voi peruuttaa milloin tahansa teon aikana. Tämä on kuitenkin tuotu esiin lain esitöissä (HE 13/2022 vp s. 100) ja se vastaa myös oikeuskäytäntöämme.

Artikla 6

Naisten sukuelinten silpominen, infibulaatio ja muu naisten ulkoisten sukupuolielinten vahingoittaminen on Suomen laissa säädetty rangaistavaksi RL 21:5 § (pahoinpitely) ja RL 21:5 § (törkeä pahoinpitely) säännösten perusteella. Direktiiviehdotus ei edellytä lakimuutoksia. Oikeusministeriön asettama työryhmä, jossa pohdittiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttämistä rikoslaissa, jätti alkuvuodesta mietinnön (OM 2023:6). Työryhmä arvioi useita erilaisia säännösvaihtoehtoja, joihin kaikkiin liittyi rikosoikeudellisesti ongelmallisia näkökohtia. Työryhmä ei päätynyt esittämään säännösmuutoksia rikoslakiin.

Artikla 7

Direktiiviehdotuksessa oleva ”intiimin tai manipuloidun materiaalin luvaton jakaminen” vastaa kansallisessa lainsäädännössä RL 20:7 §:n ”seksuaalisen kuvan luvaton levittämistä”. Lainkohta koskee vain kuva- ja videomateriaalia. Direktiiviehdotus koskee kuvia, videoita ja muuta materiaalia. Suomen lainsäädäntö ei erikseen mainitse ”muuta materiaalia”, vaan laatu on rajattu selkeästi kuvaan ja videoon.

Alakohdan c) tarkoittama uhkailu ei sisälly kansallisessa lainsäädännössä RL 20:7 § alaan. Seksuaalisen kuvan julkaisulla uhkaileminen (sextortion) on kasvava ongelma ja on tärkeää, että se huomioidaan ehdotuksessa. Seksuaalisen kuvan julkaisulla uhkailemista voidaan pitää pääsääntöisesti naisiin kohdistuvana rikollisuutena. Sillä pyritään voimakkaasti kontrolloimaan uhria ja sillä voi olla lamaannuttava vaikutus uhrin elämään siinäkin tapauksessa, että uhkaus ei etenisi teoksi. Vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia ja vakavia. Edellä kuvatun kaltaista toimintaa ei ole Suomessa kriminalisoitu seksuaalirikoksena. Jonkin ehdon asettaminen ja täyttyminen sille, että arkaluontoista materiaalia ei julkaista voi kuitenkin täyttää kiristyksen tai laittoman uhkauksen tunnusmerkistön. Tai, jos kuvaa vastaan vaaditaan ja saadaan joitain seksuaalisia tekoja, se voisi olla arvioitavissa myös RL 20 luvun 1§ tai 3§ nojalla. Edellä todetun vuoksi välitöntä tarvetta kansallisen lainsäädännön muutokselle ei näytä olevan.

Artiklat 8–10

Direktiiviehdotuksen verkkorikoksia koskevilla artikloilla 8–10 pyritään suojaamaan erityisesti uhrin oikeutta yksityiselämään, vapauteen, henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä uhrin sananvapautta. Suomessa näitä perusoikeuksia suojataan erityisesti RL 24 luvussa, jossa säädetään yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta ja RL 25 luvussa, jossa säädetään vapauteen kohdistuvista rikoksista. Suomen rikoslain rangaistussäännökset ovat lähtökohtaisesti teknologianeutraaleja, eli säännösten soveltamisala on ainakin tietyiltä osin soveltamisalaltaan direktiiviehdotusta laajempia. Asianajajaliitto katsoo kuitenkin, että voimassa olevat rikoslain rangaistusäännökset eivät kaikilta osin vastaa direktiiviehdotuksen tahtotilaa ja laajuutta.

Direktiiviehdotuksen artiklassa 8 (a)-kohdassa vaaditaan säädettäväksi rangaistavaksi toiseen henkilöön tieto- ja viestintäteknologioiden avulla kohdistuva jatkuva uhkailu tai pelottelu, joka saa tämän henkilön pelkäämään turvallisuutensa tai huollettaviensa turvallisuuden puolesta. RL 25:7 a §:n nojalla rangaistaan vainoamisesta sitä, joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta. Vainoamistunnusmerkistö vastaa melko hyvin direktiiviehdotusta, joskin rangaistussäännös ei tunnista sitä, että uhri pelkää huollettaviensa turvallisuuden puolesta. Vainoamistunnusmerkistö ei edellytä, että tekijä syyllistyy kaikkiin rangaistussäännöksessä mainittujen menettelytapoihin, jolloin vainoamistunnusmerkistön soveltaminen direktiiviehdotuksessa esitettyyn tekoon olisi mahdollista. RL 25:7 §:n säännös laittomasta uhkauksesta vastaa myös melko hyvin direktiiviehdotusta. Voimassa olevassa säännöksessä ei kuitenkaan suoranaisesti huomioida direktiiviehdotuksen vaatimusta ”jatkuvasta” teosta, koska laittomaan uhkaukseen voi syyllistyä yhdelläkin uhkauksella. Suomen oikeuskäytännössä uhkien toistamista on kuitenkin huomioitu seuraamusharkinnassa.

Direktiiviehdotuksen artiklassa 8 (b)-kohdassa vaaditaan säädettäväksi rangaistavaksi toisen henkilön asettaminen tieto- ja viestintäteknologioiden avulla jatkuvaan tarkkailuun ilman hänen suostumustaan tai laillista lupaa kyseisen henkilön liikkeiden ja toimien seuraamiseksi tai valvomiseksi. Suomessa ei ole tällä hetkellä rangaistussäännöstä, jolla voitaisiin rangaista direktiiviehdotuksessa tarkoittamaa teknistä tarkkailua. RL 25:7a §:ssä rangaistavaksi säädetyn vainoamisrikoksen tunnusmerkistö on ehdotusta selvästi laajempi, eikä Asianajajaliito pidä todennäköisenä, että direktiiviehdotuksessa tarkoitettua tekoa tultaisiin sellaisenaan arvioimaan vainoamistunnusmerkistön kautta ilman lainsäädäntömuutosta.

Direktiiviehdotuksen artiklassa 8 (c)-kohdassa vaaditaan säädettäväksi rangaistavaksi toisen henkilön henkilötietoja sisältävän materiaalin saattaminen tieto- ja viestintäteknologioiden avulla lukuisten loppukäyttäjien saataville ilman asianomaisen henkilön suostumusta loppukäyttäjien yllyttämiseksi aiheuttamaan asianomaiselle henkilölle fyysistä tai merkittävää psyykkistä haittaa. RL 24:8 §:n nojalla rangaistaan yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä sitä, joka oikeudettomasti joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa. Yksityiselämän termi on selvästi laajempi kuin direktiiviehdotuksessa mainittu ”henkilötieto”. Direktiiviehdotuksen 8 (c)-kohtaan voisi olla mahdollista soveltaa myös rikoslain 38 luvun säännökset, jotka soveltuvat henkilötietojen oikeudettomaan käsittelyyn.

Voimassa oleva yksityiselämää loukkaava tiedon levittämistä koskeva rangaistussäännös ei kuitenkaan huomioi direktiiviehdotuksessa mainittua yllyttämistunnusmerkistötekijää. RL 17:1 §:n nojalla rangaistaan julkisesta kehottamisesta rikokseen sitä, joka joukkotiedotusvälinettä käyttäen tai julkisesti väkijoukossa taikka yleisesti tietoon saatetussa kirjoituksessa tai muussa esityksessä kehottaa tai houkuttelee rikoksen tekemiseen siten, että kehotus tai houkuttelu aiheuttaa vaaran, että sellainen rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, tai muuten selvästi vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Kyseiseen rangaistussäännökseen voidaan katsoa sisältyvän direktiiviehdotuksen yllytystunnusmerkistötekijä, mutta rangaistussäännöksen seuraus on selvästi eri kuin direktiiviehdotuksen. Suomen nykylainsäädännön perusteella ei olisi mahdollista tuomita päätekijää yllyttämisestä vaan yllyttämistuomio edellyttäisi myös niin kutsuttua päärikosta, mitä direktiiviehdotus ei vaikuta vaativan.

Myös direktiiviehdotuksen 10 artiklassa on vastaavanlainen yllyttämistunnusmerkistötekijä kuin artiklan 8 (c)-kohdassa. Artiklan 10 mukaan olisi varmistettava, että tahallinen yllyttäminen väkivaltaan tai vihaan, joka kohdistuu biologisen tai sosiaalisen sukupuolen perusteella määriteltyyn ihmisryhmään tai tällaisen ryhmän jäseneen, levittämällä julkisesti tällaista yllyttävää materiaalia tieto- ja viestintäteknologioiden avulla on rikosoikeudellisesti rangaistava teko. RL 11:10 §:n säännös kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ei huomioi 10 artiklassa tarkoitettu sukupuoleen perustuva yllyttäminen vihaan.

RL 24:9 §:n nojalla rangaistaan kunnianloukkauksesta sitä, joka esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka muulla tavalla halventaa toista. Rikoksesta on 24:10 §:ssä säädetty törkeä tekomuoto. Kunnianloukkauksen kuten myös yksityiselämää loukkaava tiedon levittämisrikoksen tunnusmerkistöön ei kuulu uhkaavan materiaalin saattaminen muiden kuin kohdehenkilön tietoon.

Rikoslain mukaan, rangaistaan kutakin rikoksen tekijänä, jos kaksi tai useammat ovat yhdessä tehneet tahallisen rikoksen. Rikoslain nk. viharikossäännöksiin ei sisälly säännöstä yksissä tuumin toimimisesta. Direktiivisehdotuksen artiklassa 9 vaaditaan säädettäväksi rangaistavaksi toiseen henkilöön kohdistuvan hyökkäyksen aloittaminen kolmansien osapuolten kanssa saattamalla tieto- ja viestintäteknologioiden avulla uhkaavaa tai loukkaavaa materiaalia lukuisten loppukäyttäjien saataville, minkä seurauksena hyökkäyksen kohteena olevalle henkilölle aiheutuu merkittävää psyykkistä haittaa ((a)-kohta) sekä osallistuminen tällaiseen hyökkäykseen ((b)-kohta). Asianajaliitto katsoo, että Suomessa voimassa oleva lainsäädäntö ei sellaisenaan vastaa direktiiviehdotusta.

RL 5 luvun osallisuussäännösten soveltumisesta nk. viharikoksiin on tutkittu muun muassa selvityksessä ”Järjestelmällinen häirintä ja maalittaminen. Lainsäädännön arviointia”; valtioneuvoston selvitys 2020:3 sekä maalittamista koskevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä (mm. Arviomuistio 2022:29). Oikeuskäytännössä on osoittautunut haastavaksi saada tuomioita yllytyksestä ja avunannosta viharikoksiin. Asianajajaliitto katsoo, että direktiiviehdotus edellyttää tältä osin tarkennusta voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Asianajajaliitto katsoo, että Suomessa vireillä oleva lakihanke maalittamisen saattamisesta rangaistavaksi vastaisi direktiiviehdotuksessa olevien tavoitteiden täyttämisessä nykylainsäädännön näkökulmasta. Maalittamisen rangaistussäännöksellä on tarkoitus säätää rangaistavaksi sähköistä tietoverkkoa käyttäen tapahtuvaa järjestelmällistä häirintää, jolla pyritään vaikuttamaan uhrin työtehtäviin ja yhteiskunnallisiin tehtäviin uhkaamalla, painostamalla tai esittämällä uhrista väärän, vääristellyn, halventavan tai yksityiselämää koskevan tiedon. Maalittamisen lähtökohtana on, että päätekijällä on tavoitteena saada mahdollisimman moni osallistumaan häirintään, jolloin lähtökohtana maalittamisessa on se, että tekijä yllyttää muut osallistumaan tekoonsa. Maalittamisella olisi mahdollista täyttää myös useita muita nykylainsäädännön aukkoja (ks. Suomen Asianajaliiton lausunto asiassa VN/4305/2022).

Artiklat 18-19

Direktiiviehdotuksen 18 artiklan tarkoittaman henkilökohtaisen arvion sisällöstä ja arvion päivittämisestä säädetään esitutkintalain 11 luvun 9 a §:ssä. Voimassa oleva laki velvoittaa esitutkintaviranomaista kiinnittämään huomiota erityisesti asianomistajan yksilöllisiin olosuhteisiin ja rikoksen laadun arviointiin. Lainkohdan sanamuoto ei ole poissulkeva, eikä se estä rikoksentekijän aiheuttama riskin huomioon ottamista 18 artiklan 3) kohdan mukaisesti. Varsinaisen henkilökohtaisen arvioinnin ulkopuolella rikoksentekijän aiheuttama riski uhrille otetaan myös huomioon harkittaessa pakkokeinolain mukaisia edellytyksiä epäillyn pidättämiselle.

Direktiivin 18 artiklan 5) kohdan mukaisesti tulee varmistua, että henkilökohtaisen arvioinnin perusteella toteutetaan riittävät suojelutoimenpiteet. Voimassa olevassa esitutkintalain 11 luvun 9 a §:ssä yksilöidään jo rikosuhridirektiivin mukaiset toimenpiteet.

Lähestymiskieltolain 1.10.2023 voimaan tulevat muutokset tulevat edistämään direktiivin vähimmäistason saavuttamista. Uusi lähestymiskieltolain 3 luvun 11 § velvoittaa poliisin määräämään väliaikaisen lähestymiskiellon omasta aloitteestaan, jos hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön suojan tarpeen ilmeisyys edellyttää kiellon välitöntä antamista. Lainmuutoksen vaikutusta poliisin viran puolesta määräämien väliaikaisten lähestymiskieltojen määrään tulee seurata ja arvioida, onko vähimmäistaso saavutettu jo tällä lain muutoksella.

Henkilökohtaisen arvioinnin päivittäminen säännöllisesti direktiivin 18 artiklan 7) kohdan mukaisesti voi aiheuttaa tarpeen lainmuutoksille. Nykyisen esitutkintalain 11 luvun 9 a §:n mukaan henkilökohtainen arviointi on tehtävä uudelleen, jos arvioinnin perusteena olevat seikat muuttuvat merkittävästi. Lisäksi arviointi voidaan tehdä uudelleen, jos siihen on muuten perusteltua aihetta. Lainkohdassa ei erikseen velvoiteta viranomaista seuraamaan säännöllisesti asianomistajan suojelun tarvetta, vaan arviointi tulee käytännössä päivitettäväksi joko asianomistajan omasta aloitteesta tai siinä vaiheessa, kun rikosprosessi etenee syyteharkinnasta käräjäoikeuteen. Direktiivin mukaiset säännölliset väliajat aiheuttavat muutostarpeen lakiin, mikäli velvollisuus tehdä aloite päivittämiseen tulee poliisille ja syyttäjälle. Samat huomiot pätevät myös 19 artiklan mukaiseen tukitarpeiden arvioinnin päivittämiseen säännöllisin väliajoin.

18 artiklan 8 kohdan mukainen oletus uhrin huollettavien suojelutarpeesta sekä velvollisuus huomioida uhrin huollettavat henkilökohtaisessa arviossa voivat aiheuttaa tarpeen lainmuutoksille. Esitutkintalaissa ei ole tällä hetkellä riittävää mainintaa huollettavien asemasta.

Artikla 20

Perusmuistion mukaisesti 20 artiklan mukainen ohjaaminen tuen piiriin voidaan tehdä uhrin suostumuksesta riippuvaiseksi. Tältä osin vähimmäisvaatimus täyttyy nykyisillä säännöksillä. Todistajana kuultavien lasten ohjaaminen tukipalveluihin ilman huoltajan suostumusta saattaa vaatia erillistä kirjausta lakiin. Tällä hetkellä esitutkintalaissa ei ole erillisiä säännöksiä todistajan ohjaamisesta tukipalveluihin. Tukipalveluiden velvollisuudesta säilyttää henkilötietoja saattaa myös olla tarpeen säätää lailla.

Artikla 21

Direktiivin 21 artikla koskee välittömiä lähestymiskieltoja, lähestymiskieltoja ja suojelumääräyksiä. Lähestymiskieltolakiin 1.10.2023 voimaan tulevat muutokset lähestymiskieltolakiin vastaavat pitkälti direktiivin tarpeisiin, mutta erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, saavutetaanko uudistetulla lailla sille asetettuja tavoitteita koskien lähestymiskiellon saamisen nopeutta ja valvontaa. Lähestymiskieltolain uusia säännöksiä koskevan lainvalmistelun yhteydessä pyrittiin muun muassa laskemaan poliisin kynnystä lähestymiskiellon määräämiselle.

Lähestymiskieltolaki mahdollistaa direktiivin edellyttämät laajennettua ja perheensisäistä lähestymiskieltoa koskevat säännökset. Uudet lähestymiskieltolain säännökset sisältävät myös lähestymiskiellon teknisen valvonnan. Lähestymiskieltojen mahdollisen sisällön kannalta direktiivi ei aiheuta tarvetta muutoksille.

Olisi lisäksi selvennettävä, mitä välittömällä lähestymiskiellolla tarkoitetaan. Välitöntä lähestymiskieltoa ei ole direktiivissä määritelty, eikä kansallisessa laissa ole erikseen mainintaa välittömästä lähestymiskiellosta. Lähestymiskieltolain nojalla lähestymiskiellot tulevat määräyksen antamisesta välittömästi voimaan, mutta direktiivin vähimmäistason kannalta merkitystä on myös sillä, kuinka nopeasti kyseinen määräys voidaan antaa.

Käytännössä nopein mahdollinen tapa saada lähestymiskielto on väliaikainen lähestymiskielto, jonka pidättämiseen oikeutettu virkamies voi määrätä. Uudistettu lähestymiskieltolaki velvoittaa poliisin määräämään väliaikaisen lähestymiskiellon viran puolesta, jos hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön suojan tarpeen ilmeisyys edellyttää kiellon välitöntä antamista. Tällöin lähestymiskielto tulee saattaa lain määräajoissa vielä tuomioistuimen ratkaistavaksi, mutta lähestymiskielto astuu voimaan jo väliajaksi virkamiehen määräyksestä. Poliisin määräämä lähestymiskieltoa ei voi muodollisesti hakea, vaan kyse on viranomaisen oma-aloitteisesta harkinnasta. Käräjäoikeudesta lähestymiskiellon hakemisen mahdollisuudesta ilmoitetaan usein käytännössä esitutkintalain nojalla annettavien ilmoitusten rinnalla.

Lähestymiskieltoasian voi tuoda käräjäoikeuteen suojan tarpeessa olevan lisäksi syyttäjä, poliisi tai sosiaaliviranomainen. Tuomioistuin käsittelee lähestymiskieltohakemukset kiireellisinä. Useimmiten prosessin nopeus riippuu saatavilla olevista suullisen käsittelyn käsittelypäivistä sekä siitä, onnistuuko tiedoksianto. Lähestymiskiellon hakemisen ja sen määräämisen välillä voi kulua useita viikkoja, vaikkakin määräys astuu ratkaisusta välittömästi voimaan. Mahdollisia haasteita vähimmäistason saavuttamiseksi voi aiheuttaa aika käräjäoikeudelta haettavan lähestymiskiellon tarpeen ilmenemisen ja sen määräämisen välillä. Tämä seikka on keskeisesti riippuvainen tuomioistuimen yleisten toimintamahdollisuuksien turvaamisesta ja rahoituksesta. Vähimmäistason saavuttaminen tulee pitkälti riippumaan 1.10.2023 voimaan tulevien lainmuutosten tehokkuudesta ja siitä, kuinka nopeasti eri viranomaiset omaksuvat uudet säännökset sekä niihin liittyvästä esitutkintaviranomaisen ja tuomioistuinlaitoksen henkilöresursoinnista.

Artikla 22

Perusmuistion mukaan 22 artikla ei velvoita säätämään uutta nimenomaista todistusoikeudellista tai näytön arviointia koskevaa säännöstä. Vähimmäistason saavuttamiseksi ei ole tarvetta lain muutoksille.

Helsingissä, 16. päivänä toukokuuta 2023

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

LAATIJAT

Asianajaja Liisa Pellinen
Asianajaja Antti Riihelä
Asianajaja Martina Kronström
OTM Lotta Majewski

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.